

го їм? Слухайте: аж в Каліфорнії спровадили „якогось сліпого „соціаліста“ і вояють його від імені альбертійського провінціального комітету S. P. of C., і він валить протитрунковий акт, вигадуючи в своїй сапінній голові великі адвокатські гачки в обороні шинкарів-готельників! Яка чудова спілка: „соціалісти і шинкари“!

Соціал-демократія має взяти голос в справі алкоголю.

Німечка і австрійська соціал-демократія мають в своїй платформі точку, що до боротьби з алкоголем. Але наша Канадійська Соціал-Демократична Партія забула точку в справі алкоголю поставити в своїй програмі, як забула порушити і фармерський програм. Та час жадає від нас голосу. Ми ученики старокраєвої соціал-демократії і нам не треба як S. P. of C. шукати нових стежок, ми йдемо гостинцем брукуванням К. Марксом і його учениками. Ми вороги алкоголю і не нам товаришувати з шинкарями!

Котрийсь з наших відділів має як найскорше поставити під референдум цілої Social Democratic Party of Canada в справі точок дотичних наших відносин до алкоголю і торгівлі ним.

А поки сих обов'язуючих нас точок нема, — в справі голосованих над альбертійським „трунковим актом“ маємо рішати після власного розуму і нашого розуміння інтересів робітничої класи.

Самоосвіта.

Робітництво не може дістати ні середньої, ні вищої освіти, — йому лишається самоосвіта. Та перед тим як братися до читання робітник має знати що він має читати і в якому напрямку він хоче себе просвітити. Чи в напрямку якого фаху, чи в напрямку загальної освіти? Для нас соціалдемократів треба, щоб робітництво бралося до загальної освіти, але в той самий час не спираємо його і від фахової науки, котра дасть робітникам кращий нагляд хліба. В сій статті ми маємо на думку загальну освіту.

Беручи на увагу, що наш український

робітник дістає у старім краю тільки елементарну школу, — ми мусимо свої поради давати, завжди пам'ятаючи на то.

Що читати? Перше ніж відповідати на це питання, мусимо зазначити бажаним самоосвітнім читанням, що в українській мові дуже мало наукових книжок. Тому, коли вони не знайдуть потрібних їм книжок в рідній мові, найстаріються прочитати їх в польській, московській, німецькій або англійській. Хто яку мову знає. З другого боку вони мусять натискати на книгарні, щоб вони старалися надрукувати потрібні книжки в нашій мові. Також хай кождий самоосвітник пам'ятає, що протягом одного місяця, ба року він освіченою людиною не стане. Самоосвіту треба розв'язати на декілька років, найменше на шість. Але й потім треба вчитись ціле життя.

Від самоосвітника вимагається, щоб він перечитав такі книги, котрі дали йому можливість виробити якийсь загальний погляд на життя, на оточуючий його світ і на все, що на тім і в тім світі діється. Осв'єдимо приблизну таблицю наук на 4 роки.

ПЕРШИЙ РІК.

Географія, ботаніка, зоологія, стародавня історія, астрономія, хімія, фізика, українська література.

ДРУГИЙ РІК.

Анатомія, палеонтологія, ембріологія, геологія, середня історія, геометрія ч. I, алгебра ч. I, українська література.

ТРЕТІЙ РІК.

Геометрія ч. II, алгебра ч. II, нова історія, світова література, історія України і антропологія.

ЧЕТВЕРТИЙ РІК.

Історія філософії, політична економія, утопічний соціалізм, історія французької революції, науковий соціалізм, Маркс і його ученики до наших часів.

Се лиш приблизна таблиця. Коли б більше товаришів зголосилося за порадою читати і подали які вони знають окрім рідної і що вже читали, то редакція „Р. Н.“ дала б їм докладний опис книжок на кожний рік.

І тепер наші товариші читають, але не систематично, що під руки трапляється. А

багато часу тратить ся на читання не потрібних книжок: сонники, молитвенники, байки, жите святих і инше сьміте.

Систематичне читання рік за роком виробляє в голові читача систематичне критичне думання.

Освічена людина стає спокійною, роз-

До всего членства У. С. Д. П. в Канаді.

Товариші Робітники!

Коли пригласено ся до роботи в нашій партії, то мусимо признати, що тепер роблять ся заходи, щоб застановити рух в нашій У. С. Д. П. Се факт.

Коли найбільше треба просвіщати наш пролетаріят, коли найбільше треба нам розвинути нашу літературу, бо знаємо, що у Європі вельми знищено, і коли найліпшу маємо нагоду зв'язати ся, щоб разом по сій кровавій заперує статті до борби з капіталом, то в той сам час декотрі одиниці, котрі уважають себе за освідимоїших, як на сході так і на заході почали напасти оден на другого, почали оден другого по чужих нашім організаціям часописам описувати, як також незважаючи на нашу конституцію, роблять що їм прийдеться на ум.

Товариші! Чи ж таким робом думають сї люди зміцнити наші ряди? Чи ж в такий спосіб пробують они наш менше свідомий пролетаріят просвіщати? Щож се значить, що оден дружок робить наперекір а ми тільки легкодушно на то всьом дивим ся і даємо нашім організаціям підпудати? До сих розбів причинують ся такі люди, котрі ніколи не були у рядах нашої У. С. Д. П. Іх листи вже поросились тов. Гнида по всіх закутках Канади, і се може відбитися не дуже корисно на нашій партії. Я сам маю поперх 10 листів від особи під іменем М. Николаєва. Є також і копії у мене листів Кратових, однак нічого такого страшного нема там, що аж потрібно було би розсилати по цілій Канаді. Коли перечитаєте і добре розберете лист т. Крата до Николаєвої, то побачите що нема там нічого такого, щоб не було правдою. Треба вельми добре розбирати і аж потім сказати чи правда чи ні. Не буду нікого тут обороняти, бо виджу вже від 8-ох літ, що були люди щирі і рибали чимало для добра нашої партії, але тільки через такі роздори, які тепер між собою провадять декотрі одиниці, мусили всьомо відлучити ся і тепер нічим більше не интересують ся, як лише консервативною або ліберальною політикою.

І чи будемо довго так це прагнати ся тій всіх дурійці? Чи будемо в заложеними руками ждати кінця вельми тому, що через 8 літ прибудали?

Товариші! Гукнім всі разом від океану до океану, що досить вже тих роздорів в нашій партії. Ми хочемо просвітити а не сварки між

собою. Ми хочемо щоб не якісь амбітники в своїм „я“ розпоряджали нашою організацією, але щоб ми всі провадили роботу на спільний користь. Подаймо собі дружню руку і перестережимо всіх тих, що розпочали сї сварки! Хай они раз зрозуміють, що не они є партія, але ми всі!

Недосить в нас на заході сїєї боротьби з шовіністами канадійськими, котрі соткають невинних робітників замикати по різних кепках, але тут ще треба боротись з своїми власними амбітниками, котрі, як би мали змогу, то могли би допровадити всьом до руїни.

Тож ще раз кличу до Вас товариші! Спинім ті всі роздори і зачнім вгніду просвітну роботу в нашій партії! Запротестуємо вже раз всі проти тих всіх розбавств які почали коїтись у нашій партії, і коли вже раз будемо по братерськи провадити нашу роботу, тоді по війні зможемо будь чим і нашим товаришам у Європі допомогти.

При всякій нагоді стараймося нашу пресу добре розвинути, а зробимо се тоді, коли зробим кінцею сій деморалізації, яка недавно зачалась у нашій партії.

Ваш в боротьбі за ліпші права,

Д. Мойсюк.

Читайте „Р. Н.“

Читайте „Р. Н.“

Читайте „Р. Н.“

Читайте „Р. Н.“

Читайте „Р. Н.“

Читайте „Р. Н.“

Читайте „Р. Н.“

Осип Назарук.

Суспільні класи.

(Продовжене.)

Якже то може бути, аби капітал приносив тому, хто його посідає, прихід без його праці? Зараз побачите то на прикладі: от годі пан волів братую, а як їх добре підгодує все до Відня, там продасть і тепер сидить над рахунком в канцелярії; воли сиділи годі тільки а тільки, солома тільки, за стайні рахує собі тільки, до рога тільки — найменший кошт врахував, а вийшло, що чистого зиску лишив ся краєвий грін, і пан знов каже годувати волів, бо инакше не казав би. Той „чистий“ зиск а дуже брудний, бо відки він вв'язав ся? Та же се недоплатчена платня тих фюралів, що днювали і ночували в стайнях, що там своє здоров'я лишили. Ну, а панови нічого не належить ся за его „голову“ за те, що він тим орудує, що рахунки веде? Запитає хтось. Пан порахував собі те окремо, так якби тримав якого директора, і то добре порахував собі. „Чистий“ зиск, то вже такий, що нема за що его рахувати, то вже чистий рабунок на бідних робітниках. Подібно діє ся і по містах, по фабриках. Але за той рабунок, аби він виносив і великий, не дістане капіталіст ані години а решту бо закон (право) дозволяє капіталістам рабувати бідних. Суд сказав би покривджим що заскарги на такого рабівника: „Таже ви у него лоброві і ланьно згодили ся за таку маленьку плату“ — хоч то неправда; бо їх прислухував до роботи гірничий від буга голод.

Але як ви гадаєте, що годувате і двигаєте на собі тільки оден гатунок гапа-

сів, то ва ще не придивили ся добре світові. От живе собі граф, барон або яка инша мара, що має звої добра. Він сидить собі в місті і бере ренту (гроші за аренду) від свого посесора. Посесор мусить так ідентифікувати, щоб тому дармодові, що наймив йому свої добра, оплатити велику суму за найом і ще до того собі щось зложати, бо він прецінь має дурно не буде клопотати ся тим. А з кого тут потягнути? На обіжю не мож, бо обіжю везуть і виниш країв, з худоби „капне щось“, але такі найбільше відрає ся з робітників, а хлопця, котрого пани від віків називають „бидлом“ (худобиною). Так то ви двигаєте на собі посесорів, а на тих посесорах ще й панів — і тому так вам тяжко. А придивіть по ся ліпше, то врите, кільки то ще инших гапаласів і комарів і павок присало ся і осуєт, ей, того осуєт.

То той „порядок“, що оден на другім їздить і ссе його, але всіх двигає і годі робити нарід, називає ся капіталізм? Так.

Коли капіталізм, то є теперішній порядок на світі, прирівнаємо до великого воза, яким багатий купець їде зі службою до армарок, то купцем тим буде буржуазія, службою так звана „інтелігенція“ (фірманою — світська як урядники і судії, а чоркайчуком, що крім того погукує на коніний; „тягнї“ — духовна) то є всі ті пантиски і підпанки, що капіталіст не мають, але не працюють тяжко, а кінцями — пролетаріят, то є неазасібний робучий нарід. Той нарід їде вже довго тай коні дуже помучені; а багатир все гукає, аби скорше їхати. Через котрий край він переїздить, там бідний нарід збігає ся і за січку стає тяглом того воза; а багатир по ним їде, дає своїм кінцям лише тільки їсти, щоб в голоду не поганули. Як котрий в надсильній праці впа-

де трупом, мигом є новий на його місце, а тепер той спосіб!

У наш край той страшний віз ще не цілий в'їхав, тільки його передня часть, де сидять локайчук і фірман, що гукають і б'ють коний. Скрізь по краю цойно звозять малими візками матеріал, аби мостили широкі дороги для багатира-людюда. Але шмиї тих малих візків так віли ся в грудях тягучого люду, що він уже волів би тягнути той великий зелений віз; так йому дали ся в знаки ті малі панки, що товчуть ся по нїм своїми малими візками.

А по чім буде пізнати, що той багатир сам віхав у наш край? — По чорних фабричних коминах, що ростуть за ним, як гриби по дощі.

А чи не можна би здрулити того людюда з воза і посадити там кого з тих, що тягнуть віз і знають біду? Такий позволив би відігнати тяглу, нагодував би коний і їхав би по людськи. — Можна! с на те сподіває ся. Називає ся він о р г а н і з а ц і я.

Гов! А чи той, котрою би висадили ся на віз, не буде потому гірший від старого? — Наперед його не посадить ся там на віки, тільки на короткий час, аби порядкував; його діти і свояки мають бути можливі, тяглом, то він, як би навіть хотів гнати, то не буде. Потому: як мине его час, посадить ся инших а як би котрий не хотів сам злізати, то его зведуть ся так „делкатно“, що десятому буде закауувати нарід як раз навчить ся здруляти, то вже — буде вмів.

А тепер той спосіб!

Організація.

Слово се — найважливіше з усіх, які ви чули. Щож воно значить і чому воно таке незрозуміле? — Незрозуміле воно тому, бо не наше а грецьке. По грецьки значить „органон“ тільки, що по нашому „внарад“, „інструмент“. Струменти є воляки, є такі, що ними можна грати, або сьпівати (орган, скрипка, горло); є такі, що ними можна дивити ся (око); є такі, що ними можна робити (рука), або думати (мозок). Тіло, котре має більше струменів, або органів, зложених так, що ними можна робити, що треба називає ся: організм. Отже організмом є: людина, звірина, птах, пчола, муравель, але і дерево, бо воно має яксте, орган, котрим дихає, корінь, орган, котрим кормить ся, тягне соки з землі. Камінь, або порох організмом не є, а чому, то кождий сам розуміє.

Але є два роди, два гатунок організмів. Зараз побачите то на прикладі. Їде чоловік полем, а тут хтось з рова лупі його буком по голові. Перше, що в нїм рушить, буде: чи втікати, чи віддати? Коли зміркує, що за сила стоїть проти нього, чи така, що він її зможе, чи така, що з нею не дасть собі ради — то або бере ся віддавати, або дає ногам знати. Чому так? Бо чоловік має такий струмент, такий орган, що називає ся розум, і той ему каже: сего навчип, як то бе ся, або: біжи, бо ліпше дістати раз, ніж десять.

А тут маєте другий приклад: В часі війни (або маневрів, що подібні до війни) їде полем відділ войська. Нараз з боку неприятель пук-пук. Повторяє ся то само, що з нападеним чоловіком.

(Далі буде.)